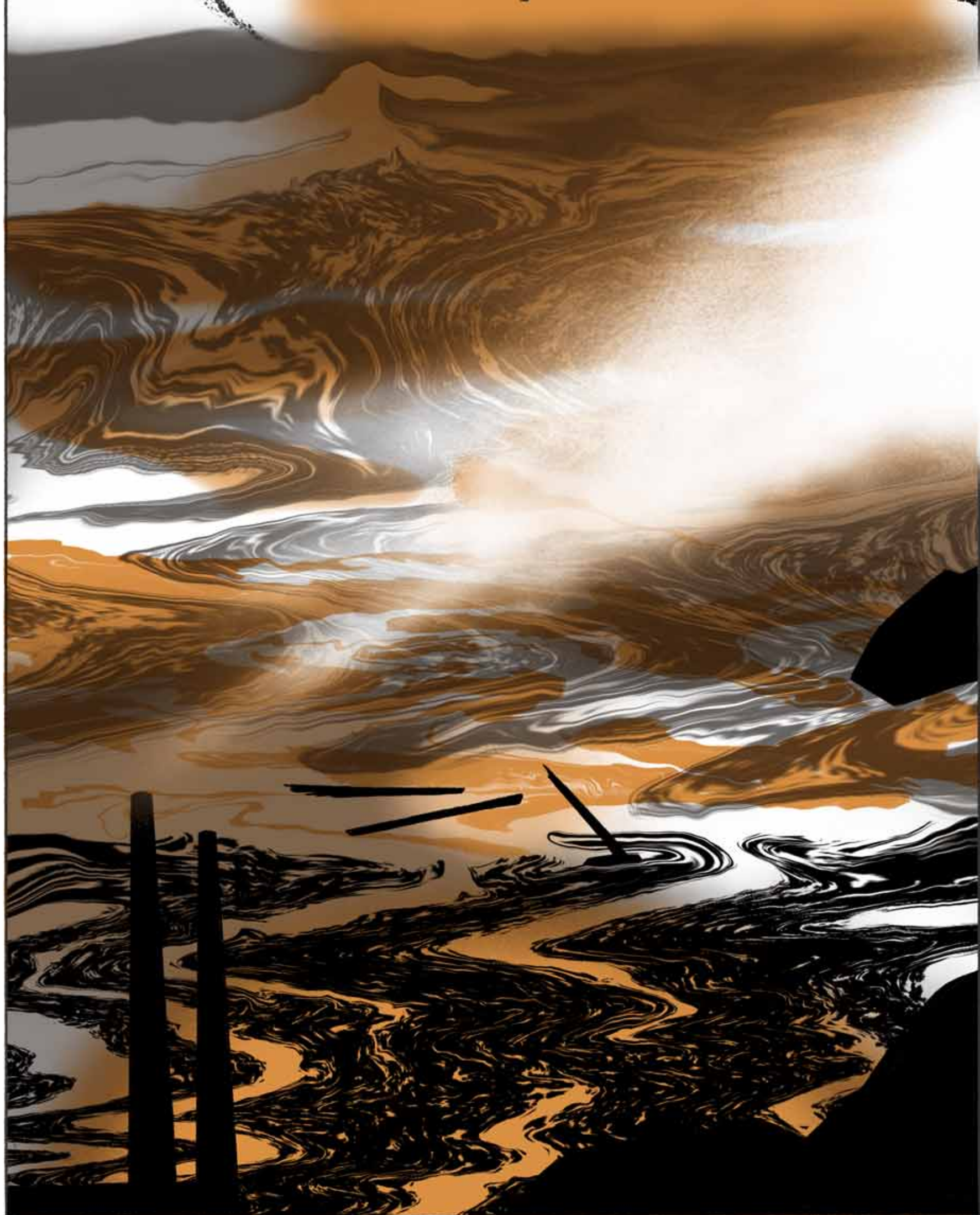

klimatická spravedlnost

**Prám Václava Kahudy / debutový román Lany Bastašić
filmové drama Chléb a sůl / Eva Kmentová v Domě umění města Brna
nové básně Kristiny Láníkové**

editorial

Máme za sebou celosvětově nejteplejší září v historii měření s průměrnou teplotou vzduchu při povrchu země 16,38 °C. Tento výsledek zároveň představuje největší odchylku v historii všech měsíců podle databáze ERA5, která sleduje globální teploty od roku 1940. Jinými slovy, je načase začít panikařit. Právě opouštíme meze, v rámci nichž je možné klimatickou změnu ještě udržet na uzdě. A co na tuhle informaci říká v komentářích na zpravodajském webu Seznam Zprávy hlas lidí? „Svět se zbláznil, místo abychom se radovali z krásného a teplého počasí, tak to zase vyznívá jako katastrofa a blížící se konec světa...“ „Vůbec nevádí. Krásné září bylo. Teď má být snad ještě týden teplíčko.“ „Tyto ‚vědce‘ bych nahnal do fabrik makat. Zaráží je rekordní teplo v září? Proč ne rekordně chladné jaro? Ještě že si to příroda řídí sama i bez vědců!“ Zkrátka, jsme z neustálých ataků katastrofických scénářů už vyčerpaní. A paradoxně je odmítáme i proto, že přes všechnu neuvěřitelnost výjimek, odchylek a výkyvů, které už jsou skoro na denním pořádku, se pořád vracíme k víceméně stejné, dobře známé normalitě. Přechkali jsme pandemii i energetickou krizi, nějaké oteplení nás už nemůže rozházet... V tomto čísle A2 se dočtete, že jednou z hlavních překážek toho, aby u nás následky nevyhnutelné klimatické změny byly rozloženy alespoň trochu spravedlivě, je právě fakt, že česká veřejnost před skutečností vlastně stále zavírá oči. Důvody má každý své: někomu stačí síly sotva na zaopatření rodiny, jiný si nechce přidělovat práci – a další nutně potřebuje vydělat další miliardu. A bohužel stále hledáme, jak o klimatické změně mluvit s těmi, které postihne nejsilněji – s rodinami, které se nepřestěhují jinam, když půl roku nezaprší, s lidmi, kteří se zadluží při výkyvech cen energií a pracovní den netráví v klimatizované zasedačce. Že je to paternalismus, chtějí politicky svéprávnému člověku něco takového vysvětlovat?

Koláž Eva Kofátková

Jenže když to neuděláme my, znepokojení tím, co nás čeká, milerád se toho ujme někdo jiný – a dost možná právě ten, kdo má na naší temné budoucnosti zásadní podíl. Jakkoli se to někdy může zdát marné, o dopadech klimatické změny je třeba m

V kruhu Ficovy popularity

PETR FISCHER

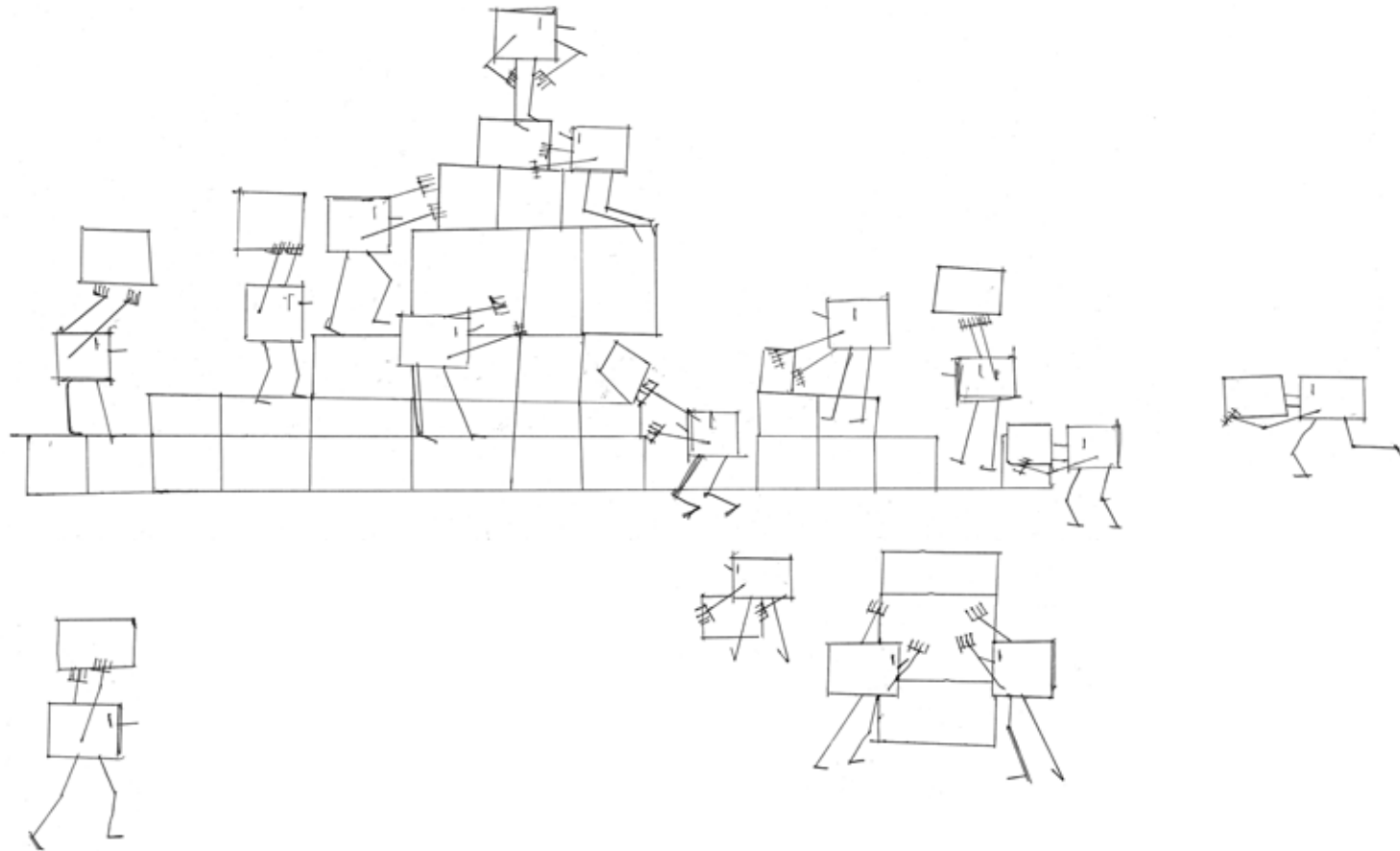
Slovensko zřejmě bude mít staronového premiéra. Roberta Fica. Politika, který byl u vládního vesla ze všech premiérů nejdéle. Předsedou vlády se stal poprvé roku 2006 a v této funkci strávil celkem deset let. Proč se tedy Ficova návratu bát? Byl to přece on, kdo dojednal vstup Slovenska do měnové unie. Slovensko platí eurem, jelikož Fico pochopil, že pro slovenskou ekonomiku je to důležitá stabilizační kotva a také investiční magnet. Zahraničním investorům, které Slovensko potřebuje, poskytuje euro stabilitu bez kursových rizik, a to se Slovensku za patnáct let dost vyplatilo. Fico byl sociální demokrat, který se viděl v Evropě. Slovensko mělo být podle Fica sociálním státem evropského typu, který kladl do protikladu k tvrdému kapitalismu v USA. Stát měl být garantem husté sociální sítě, kterou se nepropadá na dno, a měl vytvářet prostředí sociální spravedlnosti. Regulovat extrémny, udržovat široké pásmo rovn

Anasoft litera

Jediné drama slovenské literatury

Ve středu 18. října bude vyhlášen vítěz slovenské Anasoft litery. Finalisty a finalistky ale už známe – marketingový kolotoč je v plném běhu. Zároveň vyvstává tradiční otázka, nakolik se daří současnou slovenskou prózu propagovat a jestli se debata o literatuře nakonec stejně nevede jen mezi hrstkou odborníků.

KAMILA SCHEWCZUKOVÁ
TÍMEA ZVOLÁNEKOVÁ

Kresba Barbra Müllerová

Slovenská Anasoft litera českému čtenářstvu nejspíš připomene tuzemskou Magnesii Literu – a v zásadě tohle srovnání dává smysl. Ostatně desítka finalistů Anasoft litery se vyhláší v podobném čase jako výsledky české ceny. Zatímco však Magnesia spěje do finále, Anasoft litera teprve startuje postupně gradující roční maraton. A jsou tu i další rozdíly. Slovenská cena se zaměřuje jen na prózu a má pouze jednoho vítěze (pokud nepočítáme přidruženou čtenářskou a středoškolskou kategorii), zato česká Litera se v posledním ročníku rozrostla na dvanáct kategorií. Rozdílný je i způsob nominace: do Magnesie knihy nominují vydavatelé, a porota se tak potýká pouze se zlomkem knižní produkce, kdežto porotci Anasoft litery jsou nuceni projít všechny knihy, které daný rok vyšly. Jedná se přitom o seznam přesahující sto titulů a toto číslo – byť s mírnou (zčásti covidovou) výchylnou – stále narůstá.

Velké přísliby

Zastavme se ještě u způsobu nominace. Poměrně vágně formulovaná pravidla nominací a omezení ceny na jedinou kategorii umožňují porotě Anasoft litery vnášet do slovenského

Pasti a úkryty bohatého Západu

Tori a Lokita bratrů Dardennů

Filmařská dvojice Jean-Pierre a Luc Dardennové v novince uvedené v hlavní soutěži festivalu v Cannes zkoumají, jak se Evropa staví k přistěhovalcům. K tématu přistupují s podobnou empatií a vypravěčskou suverenitou, s jakou v předchozích snímcích sledovali osudy chudých Belgičanů.

ANTONÍN TESÁŘ

Nyní již předposlední film bratrů Jeana-Pierra a Luca Dardennů *Mladý Ahmed* (Le jeune Ahmed, 2019) byl pro zavedené belgické duo, známé pozorovatelskými sociálně-realistickými dramaty, vykročením z komfortní zóny. Ve svých dřívějších dílech o chudých Belgičanech postavených před složitou volbou dvojice ukazovala, jak sociální podmínky, v nichž žijeme, ovlivňují naše „morální“ rozhodnutí. I když si hrdinové problematičnost svých činů nechtěli připouštět, často na ni reagovala jejich těla – depresemi, hyperaktiv

PLATO

Uprchlá, našel skrýš, stále uniká

12. 10. 2023 – 10. 3. 2024

Výstava v městské galerii současného umění
Porážková 26, Ostrava

Escaped, Found a Hideout, Still on the Run

Kurátorky a kurátor:

Eva Koťátková, Jakub Adamec, Edith Jeřábková, Zuzana Šrámková

Na základě koncepce:

Evy Koťátkové & Edith Jeřábkové

Redakční setkání	Zvířecí zpravodajství	Holubi kadeřnictví
Divoké reportáže z Ostravy	Animal News	Dětská skrýš

Finanční podpora:
Ministerstvo kultury ČR, Národní plán obnovy,
Státní fond kultury České republiky,
Moravskoslezský kraj

PLATO Ostrava je příspěvková organizace
statutárního města Ostrava.

OSTRAVA!!!

Zvěrstva podle Besny

Black metal proti homofobii

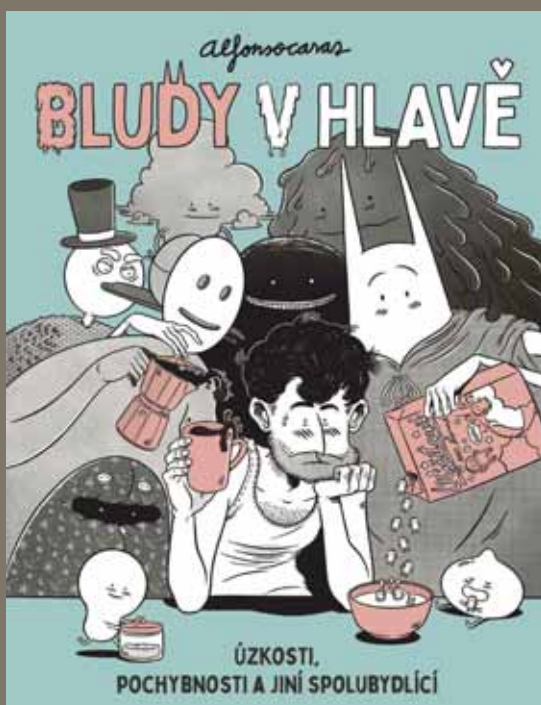
Bratislavská blackmetalová skupina Besna si získala pozornost loňským albem *Zverstvá*. Aktuálně pokračuje v sérii koncertů nazvané *Neha Tour* a zapojila se do iniciativy Slovenská Tepláreň, reagující na tragický homofobní útok, od něhož právě uplynul rok. Jak jde black metal dohromady s něhou, folklórem a aktivismem za práva LGBTQ+ komunity?

ADAM TOMÁŠ

Stačí jen drobné narušení konvence. Selka s parožím na obalu alba *Zverstvá*

Blackmetalová formace Besna je na scéně už nějaký čas, nicméně nikdy nebyl její hlas tak

ALFONSO CASAS

Bludy v hlavě

Intimní i humorný komiks o životě s monstry, která žijí v jeho hlavě. Ve vedlejších rolích účinkují: strachy, pochyby, traumata, toxické myšlenky, obavy z nejisté budoucnosti či sociální úzkost.

ŠTĚPÁNKA JISLOVÁ

Srdcovka

Autobiografie, romance, nebo vyznání milovanému médiu, jakým je pro autorku komiks? Od každého trochu. A především příběh, který vyžadoval odvahu, aby mohl být takto upřímně vypráv

Otisknout život do sádry

Retrospektiva Evy Kmentové v Domě umění města Brna

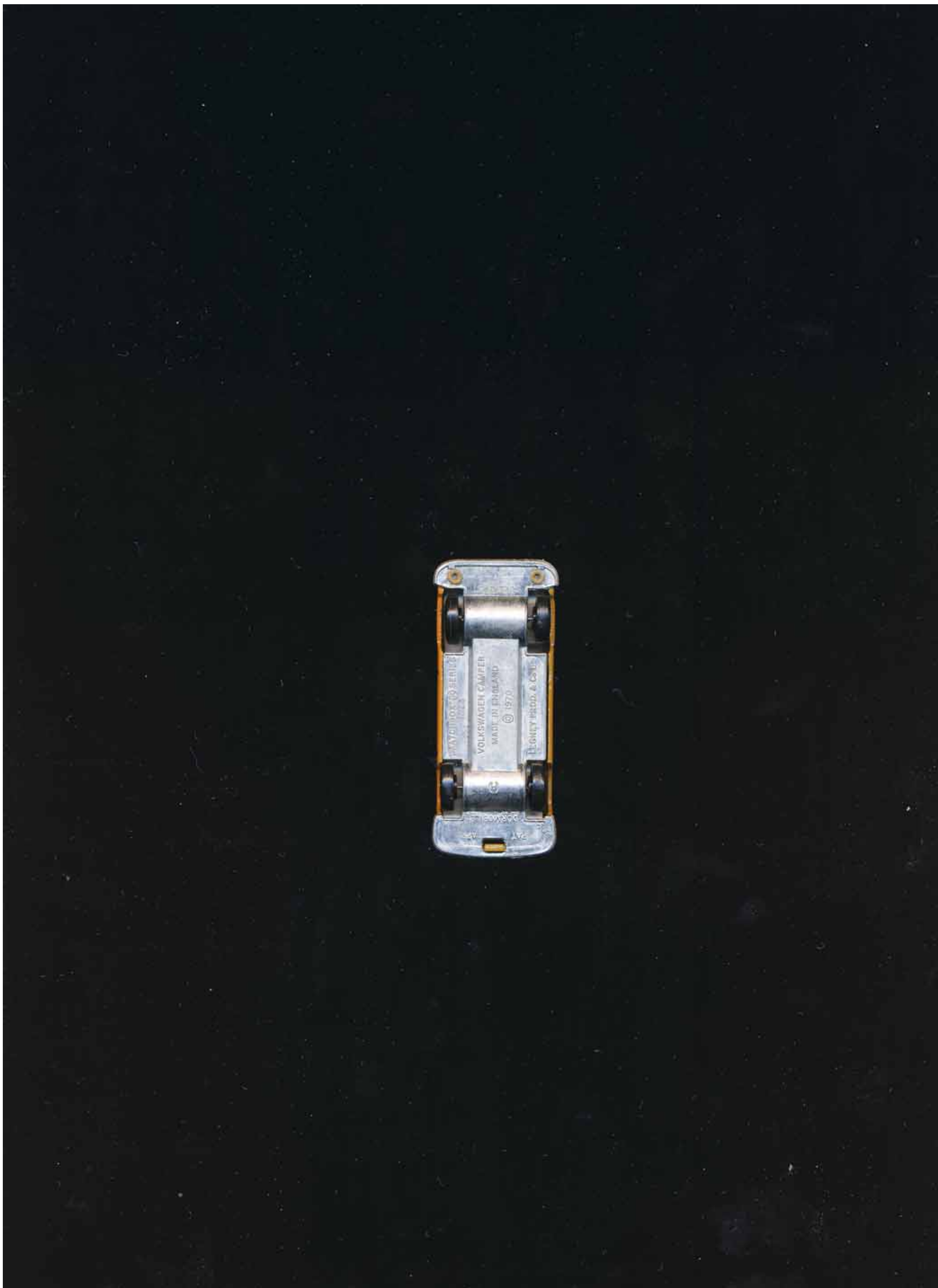
Kurátor Tomáš Pospiszyl připravil pro Dům umění města Brna výběr ze životního díla klíčové osobnosti poválečného československého sochařství. Jak se výstavě, ve které je kladen důraz na fyzický prožitek diváctva, podařilo zprostředkovat tvorbu Evy Kmentové?

JAKUB SOCHOR

Brněnská výstava děl sochařky Evy Kmentové (1928–1980) představuje vrstevnatý průřez jejím žánrově i stylově pestrým dílem, jež v Domě umění zastupují konceptuální koláže, sochy a drobné plastiky. Jedná se ale o počín, který v dostatečné šíři reflektuje tvorbu jedné z nejvýznamnějších českých umělekyní druhé poloviny 20. století?

V porovnání s pražskou retrospektivou pořá

Lukáš Procházka: Keď bol môj otec dieťa, zbieral matchboxy. Keď som bol ja dieťa, nesmel som sa s nimi hrať, aby som ich nerozbil. Teraz, keď už dieťa nie som, sa s nimi hrať nechcem (detail z knihy), skeny objektů, 2020

Příliš avantgardní aktér?

Klimatické protesty hnutí Letzte Generation jsou projevem občanské neposlušnosti, která má v bojích proti nespravedlnostem dlouhou tradici. Z hlediska vyššího principu může být přilepování se k silnicím legitimní, avšak nepolevující odpor veřejnosti by měl vést ke kritické reflexi protestních strategií.

PETRA GÜMPLOVÁ

Aktivisté hnutí Letzte Generation (Poslední generace) vzbuzují v Německu svými blokádami značné kontroverze. Agresivní řidiči do sedících demonstrantů kopou. Policisté proti nim používají násilné donucovací techniky. Státní orgány je obviňují z extremismu a násilného nátlaku. Přesto se aktivisté, převážně mladí lidé, kteří vyměnili pohodlný život za riziko zranění a konfliktu se zákonem, dál přilepují k silnicím, aby upozornili na ubývající možnosti, jak odvrátit klimatický bod zlomu. Jejich boj i odpor

KOLEM SE SNAŠEJÍ STOVKY SRDCÍ

Klíčovými tématy Kristiny Láníkové jsou tělesnost, intimita a léčení. Důvěrný chlad nových básní prostupují popkulturní ikony a observace partnerských i medicínských konstelací: „když brala léky, musela odpočívat / a prospala skoro deset let // od té doby sleduje ostatní, jak se bojí / přestat mluvit“.

někdy si myslíme, že jsme zamilovaní
tma přechází v šero a dál v bledé světlo
nevnímá to jenom přibližně

zvykla si předstírat, že je silnější

sejde dvě patra, vyjde na ulici
a nic si nepřipouští

zbavila jsem se plodnosti, své lokální funkce
bylo to levné
jak moc clean jsou vaše přípravky?

Kristina Láníková

Kristina Láníková: Krátké dějiny zraňování, 2017

do Česka mířilo sněžení
malá těla působila ještě menší

opustili jsme partnery
vedle kterých jsme byli sami
jiným pomáhá sport a udržování se v kondici

vím o něm už zdálky
je mou nejlepší představou lásky

když brala léky, musela odpočívat
a prospala skoro deset let
od té doby sleduje ostatní, jak se bojí
přestat mluvit

Nicki Minaj se houpe na nafukovacím poníkovi
nemá na sobě skoro nic
jazykem přejede hodinky na zápěstí

pár lev–beran měl špatné období

v jednom z podzim

